

Pintes Gábor

Szolgáltatás helyett szövetség

Az iskola mint nevelési-oktatási intézmény jelentős változáson ment keresztül az utóbbi évtizedekben. Ezen változást hozó és okozó folyamatoknak vagyunk tanúi és részesei jelenleg is. Sokakban persze felmerülhet a kérdés, hogy ezen változások okai vagy következményei annak, hogy az iskolára mint olyanra ma már meglehetősen másként tekintünk, mint 100, 200 évvel ezelőtt, de talán nem is kell olyan messzi múltba tekintenünk. Ha nagyon formálisan közelíteném meg az iskola helyzetét, szerepét, küldetését, talán valami olyannal kezdeném az elmélkedést, hogy mire is hivatott a ma iskolája, mi a célja, milyenek a lehetőségei, meg ilyesmik. Az intézményben pedig ott vannak azok, akiktől az iskola mégiscsak több, mint egy folyosókkal összekötött épületegyüttes – tanárok és tanítók, nevelők, asszisztensek, speciális pedagógusok, iskolai pszichológusok... és a diákok, az ő szüleik. A teljesség igénye nélkül ők alkotnak egy olyan közösséget, akik életet lehelnek az iskola rideg falai közé és nem utolsósorban értelmet és célt adnak mindannak, ami ott folyik.

Forrás: Nagy Fanni fotója

Ezen a ponton jutunk el napjaink egyik legnagyobb dilemmájához, hogy mennyire közösség az a „közösség”, akik a fentebb felsorolt csoportokból állnak össze. Mennyire vannak közös céljaik és mennyire látnak (legalább hasonló) értelmet abban, ami ott és akkor zajlik – általában minden év szeptember 1-je és június 30. között? Az utált és megvetett, de a 20-21. század nyugati emberének már-már kromoszóma szinten kódolt fogyasztói szemlélete talán érthető

módon berontott az iskola falai közé is. Ebből kifolyólag a nevelő-oktató munka/folyamat is eltolódott a fogyasztói irányba. Az egyik oldalon van egy „ügyfél”, aki leadja megrendelését, a másik oldalon pedig a „szolgáltató”, aki kísérletet tesz megfelelni a megrendelő kívánalmainak. Progresszív gondolkodással ebben nincs is ebben semmi hiba, hiszen ennek a modellnek van logikája és minden felet arra ösztönöz, hogy a lehető leghatékonyabb folyamat által jusson el a lehető legkifizetődőbb eredményhez. Akinek erről inkább egy üzleti tranzakció (semmint iskola) jut az eszébe, talán nem jár messze az igazságtól. A dilemma lényege viszont abban áll, hogy az oktató-nevelő folyamat értelmezhető-e ilyesfajta tranzakcióként, s leginkább, a tranzakcióban közösség-e az, akik lebonyolítják, vagy inkább amolyan „üzletfelek”. Szuggesztív a kérdés, mivel egyértelmű, hogy ezen esetben nem beszélhetünk közösségről.

Mindazok, akik ezen sorokat (és a Katedra aktuális számában található további tartalmat) olvassák majd, nem kis eséllyel kapnak a fejükhöz, hogy az a bizonyos kutya itt van elásva. Egy közösség közös célokról ismertetik meg, mely alapja a kölcsönös bizalom. Ez az, ami már elég régen nincs meg a felek között. Vannak szerepek, melyeket a résztvevők a leggyakrabban eljátszanak és gordonni hasonlattal élve (lásd Thomas Gordon T.E.T és P.E.T munkáit) az nyeri meg a csatát, aki nagyobb hatalommal rendelkezik. Az pedig köztudott, hogy focihoz, politikához és nevelő-oktató munkához szinte mindenki ért. Akinek van gyermeke, az alanyi módon szakértője mindennemű pedagógiai tevékenységnek. Ha ebből kiindulva feltennénk a NAGY kérdés, hogy mi hiányzik a „közös ügyünk” jobbá tételéhez, a válasz valószínűleg az lenne: sok minden, nagyon sok minden.

Kezdhethetnénk azzal, hogy az iskolai nevelő-oktató munka legyen egy közös projekt. Közös célokkal, melyek elérése, megvalósítása bizalmi tőkén alapszik. Az iskolák az elmúlt 3-4 évtizedben igyekeztek megnyílni és ezzel bevonni a már említett „közös projektbe” a többi érintettet is. Aki ezt teherként, a (a tanár/tanító részéről) feladat elblicceléseként foga fel, attól ne várjunk bizalmat. Ott maradnak az epés megjegyzések, hogy a pedagógus még ezt a keveset sem tudja elvégezni (pedig már másodszor emelik a bérét egy éven belül 7+7 százalékkal).

A közös projektnek egy értéket adó és teremtő folyamatnak kell lennie, melyben bizalmi alapon a felelősségvállalás útján jutunk el oda, ahova minden fél el szeretne jutni. Passzív fogyasztó(k)ból aktív résztvevők lehetnek, lehetnének a nevelő-oktató folyamat „kimenetei”. Talán kissé idealisztikusnak hatnak majd zárógondolataim, azonban közös érdekekkel, célokkal és erőfeszítéssel megvalósítható az, hogy az iskola ne csak egy árucseré lebonyolítására szolgáló épületegyüttes legyen, hanem egy olyan szövetség műhelye, ahol az értékcsírákból tényleges értékek bontakozhatnak ki.